

Meddelande om en ny europeisk innovationsagenda

2021/22:FPM116

Näringsdepartementet

2022-08-25

Dokumentbeteckning

COM(2022) 332

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN en ny europeiska agenda för innovation

Sammanfattning

Kommissionen konstaterar att teknikintensiv innovation är av avgörande betydelse för Europas konkurrenskraft och genomförandet av den gröna och digitala omställningen.

Åtgärderna i kommissionens meddelande har delats in i fem olika flaggskeppsområden som kan genomföras parallellt för att dra nytta av den inre marknadens styrkor, såsom en stark industriell bas, en omfattande talangbas, stabila institutioner och demokratiska samhällen. Syftet är att stimulera teknikintensiv innovation i EU, ta vara på möjligheterna med den gröna och den digitala omställningen och bygga bestående globala partnerskap för ett ökat strategiskt oberoende i framtiden.

Kommissionen ser innovation som är nära kopplad till forskning inom naturvetenskap och teknologi som särskilt viktig för att genomdriva den gröna och digitala omställningen och öka resiliensen i försörjningskedjan.

Denna typ av innovation, som kommissionen kallar teknikintensiv innovation (på engelska: deep tech), drivs av en växande grupp innovativa uppstarts företag som anses ha potential att omdana ekonomin och samhället. Samtidigt ser kommissionen också att europeiska innovativa företag, i synnerhet de teknikintensiva (forskningsnära eller avancerad teknik), ibland har mindre gynnsamma förutsättningar än konkurrenter från USA och Kina. Även inom unionen finns det stora skillnader i hur väl länderna presterar inom innovation. För att möta utmaningarna har kommissionen föreslagit

åtgärder som syftar till att göra Europa till en världsledande innovationsaktör. Åtgärderna är främst inriktade mot att stärka tillgången till kapital och kompetens för växande teknikintensiva företag men det finns även åtgärder för förbättrade ramvillkor och innovationspolitik samt åtgärder för kvinnors entreprenörskap.

Regeringen välkomnar överlag kommissionens meddelande då ett samlat grepp om teknikintensiv innovation gör det möjligt att se till att de olika åtgärderna samverkar i syfte att skapa förutsättningar för ett starkare innovationssystem i Europa. Regeringen delar också till stor del kommissionens syn på utmaningsområden. Det finns dock delar av förslaget som regeringen är tveksamt inställd till, bland annat förslaget om direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn. Regeringen saknar också en tydlig koppling i meddelandet till immaterialrättens roll som ett incitament för innovation och hur viktig förvaltningen av kunskapsbaserade tillgångar är för EU:s konkurrenskraft.

Vissa av förslagen som beskrivs i meddelandet kommer troligen att vara föremål för behandling under Sveriges EU-ordförandeskap den 1 januari till och med den 30 juni 2023.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Meddelandet och föreslagna åtgärder syftar till att göra Europa till en världsledande aktör inom teknikintensiv innovation, skapa förutsättningar att utveckla tekniska lösningar för att lösa de mest akuta samhällsutmaningarna samt föra ut dessa lösningar på marknaden. De föreslagna åtgärderna bygger på tidigare och pågående initiativ för att stärka EU:s innovationsförmåga tillsammans med målen och prioriteringarna inom det nya Europeiska forskningsområdet (ERA), målen för Europas digitala decennium, målen för det europeiska utbildningsområdet (EEA), europeiska strategin för universitet, handlingsplanen för digital utbildning samt slutrapporten för konferensen om Europas framtid. Meddelandet presenterades den 5 juli 2022.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen konstaterar att innovation är avgörande för Europas konkurrenskraft, för att genomdriva den gröna och digitala omställningen och säkra hälsa och välfärd hos medborgarna. Kommissionen ser att

innovation nära kopplad till forskning inom naturvetenskap och teknologi som särskilt viktig för Europas konkurrenskraft. Denna typ av innovation, som kommissionen kallar teknikintensiv innovation, drivs av en växande grupp innovativa uppstarts företag och som anses ha potentialen att omdana ekonomin och samhället. Detta inkluderar lösningar på stora samhällsproblem samt att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. För att positionera Europa att leda vägen av teknikintensiv innovation vill kommissionen dra nytta av Europas styrkeområden kopplade till innovation, nämligen, det vetenskapliga ledarskapet, den starka industribasen, ramvillkoren som främjar innovation på den inre marknaden och slutligen kompetensbasen.

Kommissionen har identifierat initiativ inom följande fem områden.

- Tillgång till finansiering för växande teknikintensiva företag
- Underlätta för experiment av teknikintensiv innovation och offentlig upphandling
- Påskynda och förstärka innovation i de europeiska innovationsekosystemen, samt minska innovationsklyftan i EU
- Främja, locka och behålla teknisk kompetens
- Förbättra verktygen för beslutsfattande

För att hantera utmaningarna presenterar kommissionen också 25 åtgärder, grupperade inom de fem områdena.

1.2.1 Tillgång till finansiering för växande teknikintensiva företag

Den europeiska riskkapitalmarknaden är fragmenterad och riskobenägen. Många investerare inriktar sig på smala regionala marknader för nystartade företag, vilket leder till färre och mindre investeringar i senare skeden.

En majoritet av de största investeringsomgångarna har drivits av utländska investerare (riskkapitalfonder baserade utanför EU). Börsintroduktion spelar också en relativt liten roll för finansieringen i EU jämfört med USA. En liten marknad för börsintroduktion begränsar företagets källor till finansiering med eget kapital och investerarnas investeringsmöjligheter. Detta begränsar även utvägarna för investerare i riskkapital och driver på försäljning i ett tidigt skede av företagets utveckling.

1.2.1.1 Incitament för finansiering med lån respektive eget kapital

Nya teknikintensiva företag behöver långsiktigt kapital då de ofta saknar inkomstströmmar den första tiden. Dessa företag har immateriella tillgångar men få materiella tillgångar som kan användas som säkerhet. Idag finansieras dessa företag mest genom traditionella bankprodukter som lån och krediter. Alternativ marknadsbaserad finansiering som eget kapital spelar idag en relativt liten roll i EU. Kommissionen anser att detta tillstånd vidmakthålls eftersom räntebetalningar på lån är avdragsgilla och därmed skattemässigt

fördelaktiga i jämförelse med extern finansiering genom eget kapital. Att lånefinansiering av innovativa nystartade företag fortfarande är dominerande menar kommissionen är en begränsande faktor för innovation i Europa eftersom långivarna anses vara mindre tålmodiga än riskkapitalinvesterare.

Kommissionen har därför presenterat ett förslag till ett direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn (se faktagrupp 2021/22:FPM96). Enligt förslaget ska det bli mer förmånligt att finansiera sitt företag med nytt eget kapital genom t.ex. en aktieemission eller kvarhållna vinstmedel. Samtidigt införs det en begränsning på avdragsmöjligheten för räntekostnader.

1.2.1.2 Börsnotering av innovativa företag

En annan viktig källa till finansiering för teknikintensiva företag är börsnotering. Även denna typ av finansiering spelar en relativt liten roll i EU i jämförelse med USA. Kommissionen anser att den europeiska börsnoteringsmarknaden är underdimensionerad och det är en av faktorerna bakom att europeiska företag söker sig utanför EU för börsnotering. En av åtgärderna inom kommissionens handlingsplan för kapitalmarknadsunionen (se faktagrupp 2020/21:FPM12) är att stödja små och medelstora företags tillgång till aktiemarknaden. I linje med det kommer kommissionen att ta fram ett förslag på en börsnoteringsakt, med målet att förenkla kraven för börsnotering för vissa typer av företag samtidigt som den skapar trygghet för såväl emitterande företag som investerare.

1.2.1.3 Riskkapitalfinansiering i den sena fasen

Europa saknar också större riskkapitalfonder som är villiga att göra större investeringar. Kommissionen anser att detta tillsammans med den fragmentiserade riskkapitalmarknaden medför en ovilja att ta risker. Detta står i kontrast till riskkapitalmarknaden i USA och Kina där både fonderna och riskviljan är större än i Europa. Europeiskt riskkapital är också mer inriktat mot den tidiga investeringsfasen.

Kommissionen har ett pilotprogram med titeln Europeiska uppskalningsåtgärder för riskkapital (ESCALAR) under Europeiska investeringsfonden (EIF). ESCALAR genomför investeringar i eget kapital med hjälp av dubbelklassad aktiestruktur riktad mot uppskalningsbolag. Kommissionen vill utöka ESCALAR under InvestEU-programmet med avsikten att attrahera mer privata fonder. Åtgärden innehåller olika typer av aktieklasser med olika villkor och riskprofiler vilket kommissionen hoppas ska utöka investeringskapaciteten utan att störa den europeiska riskkapitalmarknaden. Inom ramen för InvestEU ska Kommissionen också undersöka om åtgärder kan vidtas för att investerare bättre ska kunna värdera immateriella tillgångar, så att dessa enklare kan användas som säkerhet för små- och medelstora företag.

Kommissionen framhåller att teknikbolag som grundats av kvinnor får en avsevärt mindre andel kapital än bolag som grundats av enbart män eller av både kvinnor och män. Detta tillstånd verkar även gälla minoritetsgrupper. Underrepresentationen av kvinnor och minoritetsgrupper gör att Europa går miste om idéer och talanger. Kommissionen kommer därför att införa ett jämställdhets- och mångfaldsindex för innovation som inkluderar data om kvinnor och andra underrepresenterade grupper (inklusive personer med funktionsnedsättning) i innovativa startup- och uppskalningsföretag. Det kommer även att inkludera data om investerare och fonder som investerar i den här typen av företag.

Kommissionen kommer också att använda programmet Women2Invest, under det Europeiska institutet för innovation och teknologi, för att öka mångfalden inom innovativa företag. Ramvillkor och regelverk för teknikintensiv innovation

Ramvillkor och föreskrifter kan driva eller motverka utvecklingen och spridningen av nya innovativa produkter och processer. Kommissionen vill underlätta innovation genom förbättrade ramvillkor, däribland experimentella metoder för lagstiftning genom så kallade regulatoriska sandlådor, testanläggningar, levande laboratorier och innovationsupphandling.

1.2.1.5 *Regulatoriska sandlådor och testbäddar*

Den brådskande gröna och digitala omställningen gör att det ställs krav på att regelverken måste främja och underlätta experimentering, säkra allmänhetens acceptans och främja de regelgivande myndigheternas lärande och anpassning.

Kommissionen har för avsikt att främja innovation genom att förbättra ramvillkoren och man anser att experimenterande tillvägagångssätt behövs för att stöda beslutsfattare och entreprenörer när regelverk ska anpassas till teknikintensiva innovationer. Kommissionen kommer därför att ta fram ett vägledande dokument för användningen av regulatoriska sandlådor, testbäddar och levande laboratorier i syfte att underlätta det framtida upptaget av omdanande teknik i samhället. Kommissionen kommer också inrätta en rådgivande grupp för innovationsvänliga regler.

Kommissionen har också för avsikt att främja en livfull vätgasekonomi genom att bl.a inrätta testbäddar för öppen innovation inom förnybar vätgas. Detta kommer att ske under forsknings- och innovationsprogrammet Horisont Europa.

Investeringar i forskning, utveckling och innovation sker ibland inte i tillräcklig utsträckning eftersom det kan vara föremål för marknadsmisslyckanden. EU har därför antagit rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation (2014/C 198/01) för att möjliggöra att medlemsländerna skapar incitament för företag och forskningssamfundets investeringar inom området. Rambestämmelserna måste uppdateras för att medlemsländerna ska kunna stödja den europeiska gröna given och kommissionens industristrategi och digitala strategi. Den nya versionen av rambestämmelserna föreslås innehålla en ny regel om att medlemsländerna får anslå stöd till byggandet och uppgraderingen av test- och experimentinfrastruktur.

Kommissionen kommer också inrätta test- och experimentanläggningar för innovation inom artificiell intelligens (AI) på europeisk nivå.

1.2.1.7 Innovationsupphandling

Kommissionen framhåller den offentliga sektorn som en viktig kund som kan omdana marknader, leverera förbättrade lösningar, förenkla privata investeringar samt vara uppstarts företagets första kund genom innovationsupphandling. Kommissionen kommer därför att inrätta en specialistrådgivartjänst för innovationsupphandling. Denna tjänst kommer att agera som en intermediär mellan offentliga upphandlare och innovativa leverantörer i syfte att skapa bättre kontakter mellan de båda grupperna.

1.2.2 Främja innovationsekosystemen och vidta åtgärder för att överbrygga innovationsgapet i Europa

Det finns fortfarande stora regionala skillnader i EU när det gäller forsknings- och innovationsresultat, och denna innovationsklyfta har ökat på senare tid. Spridningen av innovationer och användningen av banbrytande tekniker, däribland genom kontakter mellan regionerna, är fortfarande inte optimal. Det finns även outnyttjad potential i de regionala innovationsekosystemen, främst i anslutning till lärosäten, forskningsorganisationer och utbildningsinstitut. Dessa kan bidra till nya industrisektorer och globala värdekedjor, men många saknar incitament, erfarenhet och resurser för att engagera sig mer aktivt, särskilt i mindre utvecklade regioner.

1.2.2.1 Främja sammanlänkade regionala knutpunkter för innovation i hela EU

Att de regionala skillnaderna vad gäller prestationsförmåga inom innovation ökar är enligt kommissionen bekymmersamt. Innovationsgapet återspeglas i nedgång i ekonomisk tillväxt, elektronisk uppkopplingsgrad samt inkomst.

Denna tilltagande ojämlikhet begränsar innovationskapaciteten för unionen som helhet och skadar sammanhållningen.

2021/22:FPM116

Den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och de smarta specialiseringsstrategierna är viktiga verktyg för att hantera problematiken kring innovationsgapet, men kommissionen anser att insatserna kan vidareutvecklas. Kommissionen kommer därför att lansera regionala knutpunkter för teknikintensiv innovation (på engelska: ”deep-tech innovation valleys”). Dessa bygger på de smarta specialiseringsstrategierna och tar sikte på unionens mest angelägna utmaningar. Horisont Europa och den Europeiska regionala utvecklingsfondens interregionala innovations-investeringsinstrument kan användas för att finansiera samarbete mellan regionerna...

1.2.2.2 Skapa synergier mellan sammanhållningspolitiken och Horisont Europa

Kommissionen kommer att publicera ett vägledande dokument där det beskrivs hur EU:s olika finansieringsinstrument kan användas i syfte att skapa synergier mellan de sammanhållningspolitiska programmen och Horisont Europa.

1.2.2.3 Områdesspecifika ekosystem för vätgas och halvledare

I REPowerEU-planen har kommissionen åtagit sig att stärka innovation inom förnybar vätgas. Detta anses vara en viktig teknik för att bryta beroendet av fossil energi. Kommissionen kommer därför att skapa fler innovationsplatser för vätgas (engelska: Hydrogen Valleys). I skrivande stund finns det redan ett trettioital i Europa och kommissionen vill utöka antalet till 50 till 2025. Innovationsplatserna för vätgas kommer att inkludera ett flertal olika tillämpningsområden för vätgasteknik och kommer att täcka hela värdekedjan och anpassas till de regionala behoven. Horisont Europa kommer att stödja investeringarna med 200 miljoner EUR. Ytterligare finansiering tillkommer från fonden för ett sammanlänkat Europa.

Kommissionen har också för avsikt att slutföra utvärderingen det första projektet av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) om förnybar vätgas till sommaren 2022.

Dessutom kommer åtgärder att vidtas genom EU:s förordning om halvledare för att öka Europas konkurrenskraft och resiliens när det gäller tekniker och tillämpningar för halvledare.

1.2.2.4 Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse

Kommissionen kommer att fortsätta att ge aktivt stöd till medlemsstaternas samarbete för att utveckla gränsöverskridande viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse enligt statsstödsregelverket. Syftet är att möjliggöra stora

investeringar som stöd till banbrytande innovationer i viktiga sektorer och komma till rätta med marknadsmisslyckanden i hela EU, även i mindre utvecklade regioner

2021/22:FPM116

1.2.2.5 Etablera en AI-baserad plattform för att sprida information om innovation

Kommissionen kommer att inrätta en AI-baserad öppen plattform, ”Innospace”, i syfte att öka spridningen av idéer och forskningsresultat, åskådliggöra utbud av innovativa lösningar och sammanföra intressenter. Plattformen kommer hjälpa intressenter att nå information om tjänster, finansieringsmöjligheter, teknik, marknadstrender, immateriella tillgångar, efterfrågan etc.

Kommissionen kommer dessutom inleda en insats för att identifiera tillväxtföretag med potential att växa till så kallade ”enhörningar” eller globalt ledande företag. Det Europeiska innovationsrådet (EIC) kommer att genomföra stödåtgärder för 100 lovande tillväxtföretag. Åtgärden kallas ”EIC Scaleup 100” och inkluderar olika slags stödåtgärder.

1.2.3 Utbilda, attrahera och behålla individer med teknisk spetskompetens

En förutsättning för innovation är att det finns individer med nödvändig kompetens och färdigheter. Många utbildade forskare flyttar från EU till USA. EU är också mindre framgångsrikt än jämförbara OECD-länder (USA, Australien och Kanada) i att attrahera globala talanger tidigt i karriären. Tillgången till spetskompetens hindras också av strukturella skäl vilket resulterar i bristande mångfald, i synnerhet inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM) där kvinnor är underrepresenterade. Infrastrukturen och utbildningsinstitutionerna för högre utbildning inom forskning och teknik, framför allt i mindre innovativa regioner, saknar incitament, erfarenheter och resurser som krävs för att samverka mer effektivt med regionala och internationella partner inom industrin. Det begränsar innovations-ekosystemets möjlighet att återspegla Europas mångfald.

1.2.3.1 Spetskompetens inom avancerad teknik

Det europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) har ett mål om att under en treårsperiod locka en miljon tekniska talanger från alla medlemsländer. EIT kommer utveckla deras färdigheter genom utbildningsprogram baserade på behoven från olika teknikområden (exempelvis inom nya material eller syntetisk biologi).

EIT och EIC kommer att starta ett innovationspraktikprogram som kommer att skapa möjligheter för 600 forskare och EIT-anknutna studenter att få innovationserfarenhet.

Kommissionen kommer att skapa ett matchningsverktyg - EU Talent Pool - tillsammans med intresserade medlemsländer och avnämare för att hjälpa europeiska företag, inklusive startup-företag att finna talanger.

2021/22:FPM116

1.2.3.2 Aktieoptioner

Kommissionen ser avsaknaden av aktieoptioner för anställda som en begränsande faktor för att europeiska uppstartsbolag ska kunna attrahera talanger. Det kommer därför att inrättas en arbetsgrupp för aktieoptioner under EIC forum för att utforska möjliga vägar framåt för anställdas aktieoptioner ska bli mer vedertagna inom EU.

1.2.3.3 Kvinnors ledarskap inom teknikintensiv innovation

EIC och EIT kommer att samarbeta kring ett program för kvinnors entreprenörskap och ledarskap. Programmet ska ge stöd till nystartade teknikföretag som leds av kvinnor i syfte att öka tillväxten i kvinnoledda företag.

1.2.3.4 Främja en kultur av entreprenörskap och innovation

Kommissionen kommer med hjälp av OECD att skapa ett forum för lärande och utvärdering av innovationspolitik och praktik. Forumet kommer att sammankalla universitet och högskolor, beslutsfattare och särskilt viktiga avnämare för att främja åtgärder och policy som stärker universitetens och högskolornas bidrag till innovation.

ERASMUS+-programmets Allianser för innovation kommer att stödja utvecklingen av entreprenörskapsfärdigheter med särskilt fokus på avancerad teknik. Åtgärden kommer att stödja utvecklingen av inkubatorer inom universitet och högskolor.

1.2.4 Förbättra de innovationspolitiska verktygen

Policy på såväl nationell som EU-nivån måste hålla jämna steg med innovationsutvecklingen i samhället. För att innovationspolicy ska vara slagkraftig behövs övervakning och uppföljning. Detta är beroende av datainsamling. Idag har inte Europas aktörer gemensamma definitioner inom innovation vilket gör att man inte heller har en gemensam lägesbild över innovation i Europa.

Följande åtgärder föreslås för att utveckla och använda robusta jämförbara data och en gemensam datataxonomi för att underbygga policyutvecklingen i EU och ge medlemsländerna stöd.

Kommissionen kommer att utarbeta definitioner för nystartade företag, expanderande företag och teknikintensiv innovation under det första kvartalet 2023. En efterföljande pilotstudie kommer att omfatta en uppsättning av indikatorer för nystartade företag, expanderande företag och teknikintensiv innovation som kan bidra till analyser och modeller av politiken för innovationsekosystem på regional, nationell och europeisk nivå. Den europeiska resultattavlan för innovation kommer att uppdateras efterhand. (engelska: European Innovation Scoreboard).

1.2.4.2 *Stöd till medlemsstaterna*

Kommissionen kommer också att stödja medlemsländerna och regionerna i att utforma och implementera bättre policy genom instrumentet för tekniskt stöd som del av EU:s återhämtningsinstrument. Stödet kommer bland annat att gå ut på att förbättra datainsamling.

1.2.4.3 *Samordning av nationella innovationspolitiska initiativ*

Kommissionen kommer att skapa en tydligare roll för det Europeiska innovationsrådets forum i erfarenhetsutbyte och samordning av nationell innovationspolicy. Arbetet inom forumet kommer att knytas an till Kommittén för det europeiska forskningsområdet och innovation (ERAC) och pakten för forskning och innovation.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslagen om 1) direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn och 2) börsnoteringsakten bedöms vara de enda av de 25 åtgärderna i meddelandet som möjligen har direkta effekter på svensk lagstiftning.

En separat analys över direktivet för införandet av avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn har genomförts (se faktapromemoria 2021/22:FPM96). Kommissionen har uppgett att de har för avsikt att presentera ett meddelande om börsnoteringsakten under tredje kvartalet 2022. I skrivande stund finns inte tillräckligt med information tillgänglig om förslaget för att analysera möjliga konsekvenser för svenska lagar och regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslagen om 1) direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn och 2) börsnoteringsakten har eventuellt budgetära konsekvenser då de kan vara skattepåverkande. Båda kommer att analyseras i separat ordning i egna faktapromemorior.

Vad gäller övriga föreslagna åtgärder i meddelandet bedöms dessa inte innebära någon direkt budgetpåverkan för Sverige. Åtgärderna med direkta satsningar ingår i pågående program under kommissionen. Eventuella kostnader som förslagen kan leda till för den nationella budgeten ska finansieras i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95FiU5, rskr. 1994/95:67). Utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten behöver finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen (MFF). Kommissionen har belyst jämställdhetsaspekter i meddelandet och förslagen om innovationsfrämjande för kvinnor och minoriteter samt kvinnors ledarskap inom teknikintensiv innovation är avsedda att främja jämställdhet.

Kommissionen har i skrivande stund inte genomfört en konsekvensanalys.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande överlag då ett samlat grepp om teknikintensiv innovation gör det möjligt att se till att olika åtgärder samverkar i syfte att skapa förutsättningar för att stärka sådan innovation i Europa. Regeringen delar också kommissionens syn på utmaningsområden för innovationssystemet i Europa. Forskning, innovationer och dess implementering kommer att ha stor betydelse för att uppnå den gröna givens ambitioner, och det är angeläget att dessa omsätts i konkret politik och lagstiftning. Regeringen anser också att teknikintensiva innovationssatsningar bör, i likhet med forskningssatsningar, präglas av excellens. Eventuella åtgärder som vidtas behöver genomföras på ett samhällsekonomiskt effektivt och inkluderande sätt inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser. Dessutom bör eventuella åtgärder föregås av konsekvensanalys samt vara teknikneutrala i sin utformning och att överlappningar med eventuella andra regelverk i möjligaste mån identifieras och undvikas.

Regeringen välkomnar meddelandets fokus på teknikintensiv innovation (på engelska: deep tech), samtidigt som regeringen noterar att flera av de föreslagna åtgärderna har bredare tillämpningsområden vilket bör uppmärksammas och främjas. Teknologiskt ledarskap och tillgång till spetsteknik är en förutsättning för den gröna och digitala omställningen respektive EU:s nyindustrialisering. Utvecklingen inom ett antal framväxande teknikområden har avgörande betydelse för europeisk konkurrenskraft och är även relevant ur motståndskrafts- och försvarsperspektiv. Regeringen delar kommissionens syn att finansiering till teknikintensiva tillväxtföretag behöver stärkas. Tillgång till europeiskt riskkapital för senare skeden och en attraktiv exitmarknad för börsintroduktioner bidrar till att företagens tillväxt sker i Europa.

Regeringen hade gärna sett att meddelandet, i likhet med kommissionens industristrategi, pekat på immaterialrättens roll som ett incitament för innovation och hur viktig förvaltningen av kunskapsbaserade tillgångar är för EU:s konkurrenskraft. Därutöver hade regeringen gärna sett att meddelandet inkluderat stödåtgärder för små och medelstora företags immaterialrättigheter.

Regeringen delar kommissionens syn på vikten av att stärka finansiering till och förutsättningarna för kvinnor som entreprenörer, liksom för andra underrepresenterade grupper och välkomnar införandet av ett ”gender and diversity”-index. Regeringen delar kommissionens slutsats att den internationella konkurrensen om viss arbetskraft är hög och stödjer en sammanhållen ansats för att utbilda, attrahera och bibehålla tillgången till avancerad teknisk kompetens i Europa. Genom att kraftigt öka volymerna av utbildade kvinnor och män samt underlätta flödet inom och in till Europa kan kompetenstillgången förbättras.

Regeringen är dock fortsatt tveksamt inställd till förslaget till ett direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn (se faktagruppmemorier 2021/22:FPM96). Meddelandet om börsnoteringsakten är i skrivande stund inte publicerat varför regeringens ståndpunkt ännu inte formulerats.

Regeringen ser positivt på att ramvillkor och regelverk för innovation ses över för att ytterligare stärka innovationskapaciteten i Europa med förbehållet att regelverk, inklusive statsstödsregler, måste främja konkurrens och får inte verka marknadsstörande för den inre marknaden. Regeringen bedömer att test- och experimentmiljöer, inklusive regulatoriska sandlådor, kan vara viktiga verktyg för att underlätta utvecklings- och införandeprocesser.

Regeringen välkomnar åtgärderna för att främja innovationsekosystemen och överbrygga innovationsgapet i Europa.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

I ett möte i rådsarbetsgruppen för forskning i juli 2022 välkomnade flertalet av medlemsländerna kommissionens meddelande som man ansåg pekade på viktiga utmaningar och möjligheter. Utmaningarna med att få fler snabbväxande och innovativa företag som klarar av att skala upp sin verksamhet framhölls som centrala. Flera länder, inklusive Sverige, förklarade att man fortfarande granskar meddelandet.

En grupp medlemsstater, med Italien i spetsen, har framhållit att meddelandet är alltför fokuserat på teknikintensiv innovation och att innovation kan ske inom andra områden, inklusive social innovation och innovation inom kultur eller de kreativa områdena.

Finland, Nederländerna och Danmark framhåller också att excellens är centralt för innovationssatsningarna.

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte tillämpligt eftersom meddelandet som helhet är inte en rättsakt. De två rättsakterna som föreslås i meddelandet behandlas i separat ordning.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte tillämpligt eftersom meddelandet som helhet är inte en rättsakt. De två rättsakterna som föreslås i meddelandet behandlas i separat ordning.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens meddelande presenterades för Europaparlamentet första gången den 5 juli 2022. Ärendet har sedan tilldelats utskottet för industrifrågor, forskning och industri (ITRE). I skrivande stund har ingen rapportör utsetts eller tidplan redovisats.

Meddelandet presenterades även i Ständiga representanternas kommitté (Coreper I) den 13 juli 2022. Ärendet behandlas sedan vidare i rådsarbetsgruppen för forskning under rådskonstellationen för konkurrenskraft, inre marknaden, industri, forskning och rymdfrågor (konkurrenskraftsrådet). Ordförandeskapet planerar att ta fram ett första utkast till rådslutsatser om meddelandet som kan behandlas i rådsarbetsgruppen för forskning med start i september 2022.

Ingen remissomgång planeras för meddelandet i Sverige då det inte är en rättsakt.

Vissa av förslagen som beskrivs i meddelandet kommer troligen att vara föremål för behandling under Sveriges EU-ordförandeskap den 1 januari till och med den 30 juni 2023.

Teknikintensiv (eng. deep-tech) – forskningsnära eller avancerad teknik.

Uppskalningsföretag (eng. scale-up) – Företag som har nått en mognadsfas där de snabbt kan expandera

Regulatoriska sandlådor (eng. regulatory sandboxes) – ett regelverk begränsat i omfattning, tid och/eller geografi som införs provisoriskt för att underlätta försöksverksamhet.

Testbädd – försöksanläggning för att undersöka användningen av ny teknik under realistiska förhållanden.

Levande laboratorier – försöksanläggning för att undersöka användningen av ny teknik under realistiska förhållanden men med fokus på användarna.